

Miquel Martí i Pol

PRESENTACIÓ

En una ocasió no pas diferent d'aquesta, recordo que vaig dir que un poeta, un veritable poeta, sempre encaixa a la Universitat. Els estudiants universitaris tenen un tarannà i són atrets per una mena de mòbils que els fan granment sensibles al missatge dels poetes. No debades el nom (i, per tant, el concepte) d'Universitat s'apropa significativament i simptomàtica del de "universalitat". La joventut universitària se sent interessada d'una manera indefectible pel món, entre eteri i misteriós, dins el qual es produeix la creació artística i més concretament poètica. Que aquest món, per arrapat que sigui a les coses més tangibles, pertany a un més enllà de la realitat, aureolat com és per la faisó de percebre'l el poeta, ho sap el menys versat en lectures poètiques. Justament ací rau la quinta essència de la poesia. I ja em direu si això no és transposar els fets menuts de cada dia i de cada lloc en un món superior, on la realitat és sublimada per una visió que ja és de tots els dies i de tots els llocs. Per aquesta raó els poetes, quan ho són de debó, poden ésser llegits i assimilats amb fruïció i amb profit, malgrat que hagin transcorregut anys, decennis, àdhuc segles, des de la formulació de llurs composicions escrites. Per aquesta raó, encara, la "universalitat" que els poetes atenyen no resta lluny de la idea d'"universitat", si hom l'entén com caldria entendre-la.

Ara bé, si això ja pot ésser dit de tota la joventut universitària, esdevé notòriament més contundent si es tracta d'estudiants de la Facultat de Filologia. I, de fet, la iniciativa de l'homenatge a Miquel Martí i Pol ha partit d'uns estudiants d'aquesta Facultat. Per dues raons. La primera, perquè la Facultat de Filologia sol rebre les persones més plenes de les inquietuds que caracteritzen la "gent de lletres", és a dir les persones que ja senten a priori una certa afinitat i una certa complaença per la poesia. La segona, perquè els estudiants de Filologia són els que estan obligats a llegir poesia per un "deure professional" (és clar que al costat de lectures d'altre índole), i això els hi familiaritza més i els donà més coneixences. Recordo que quan jo estudiava, parlant de vegades amb amics que cursaven altres carreres, aquest em venien a dir que nosaltres, "els de lletres", ens ho passavem la mar de bé, per tal

com allò que per a ells només podien ésser lectures fetes en moments de lleure, després, doncs, d'acomplertes llurs obligacions d'estudiants (de llegir i estudiar llibres de dret, o de química, etc.), era, en canvi, al centre del nostre ofici, d'estudiants de lletres... I així és, en efecte.

Per tant a la Facultat de Filologia el món de la literatura és molt més proper de professors i estudiants: aquests hi són immersits sens parar. Però, en el cas present, hi veig més encara: ara la idea de retre homenatge a un poeta no ha sorgit d'un estudiant, ni de tres o quatre; sorgeix d'un "col·lectiu d'estudiants" de la Facultat de Filologia. Es tota una empresa col·lectiva, la qual cosa en subratlla els valors professionals i humans. No cal dir que jo mateix, com a Rector de la Universitat, aplaudeixo la iniciativa i em sento orgullós que a la nostra institució es produeixin activitats com aquesta.

Fins ara m'he referit al fet, d'una manera força objectiva: els estudiants de Filologia de Barcelona han decidit d'homenatjar un poeta. Mirem ara cap al costat personal dels actes organitzats: el poeta en qui s'han fixat els nostres estudiants, Miquel Martí i Pol, no és un poeta universitari. Ben al contrari, és un poeta que coneix i viu el món del treball, el món rural, el món de la malaltia i de l'adversitat. No sóc jo qui ho hagi de comentar, perquè no m'en sento capacitat i perquè ja hi ha qui ho fa. Simplement vull constatar només que, per aquella raó d'universalitat que és a la base de la poesia, aquesta s'enllaça amb la Universitat. I aquesta constatació em satisfà, i em fa pensar que, ben mirat, la Universitat fa unes quantes coses més que explicar lliçons, una de les quals és aquesta d'homenatjar un poeta. Feina que alguns potser titllaran d'inútil en alguns camps, però que té una eficàcia ben provada si la mirem des de segons quina altra dimensió.

Antoni M. Badia i Margarit

HEU ESTIMAT LA PATRIA COM S'ESTIMA...

A Joan Teixidor

Heu estimat la Pàtria com s'estima
la dona antiga que us donava l'èsser;
la Pàtria que és ativa i té muntanyes
i una mar per bressar-la amorosida.
Concretament heu estimat el poble
que us infantava dins sa entranya viva;
el poble vell sense un bocí d'història
amb un clima feixuc de prejudicis.
l'apartàveu les ombres i creixíeu
fins abastar amb les mans la fruita amarga
de l'amor i heu florit en altres homes.
I en aquest punt, una agonia lenta
ha afalagat la vostra carn inútil
i heu mort amb quietud, sense espectacle.
Oh vosaltres, inúmeros personatges!,
qui pregarà damunt les vostres tombes?
qui us portarà a l'estiu flors primiceres?
qui us lloarà amb romàntiques tonades?
Sou lèscoria del món i feu fecunda.
la vida amb vostre clam des del sepulcre.
Per això us ha acollit la terra amiga
com una amant acull la nit primera,
i en la intensa abraçada no es destria
què és la terra i què sou, morts, tots vosaltres.

XV

¿La branca que et suporta
no sentirà quan fugis
una buidor d'enyorança?

Com et diré que el teu cant
m'omple les mans d'aigua-llum,
i sóc tan pur com la veu d'un infant
i tan greu i lleuger com la tarda.

Si jo et tingués, ocell,
tindria el secret de les coses,
perquè ara tot és el teu cant
i la teva presència,
fràgil,
damunt la branca.

CANÇO PER A UNA SOLA VEU

L'ocell que vàrem enterrar al jardí
fecundà els arbres i les roses,
Enterrarem la veu perquè fecundi
el silenci de tots i una veu nova.

Pel teu flanc destrossat remuntarem els rius
i obrirem solc al vent de tots els boscos.
Molta gent i la gent del meu poble:
homes blaus com el mar i verds com les muntanyes,
homes color de terra
que estimen tendrament un passat de grandesa
que no podrà mai l'aigua del temps.

Serà com una
primavera de gent i de mareas,
com una nova plenitud del vent
tan dòcil a la veu
que cap racó no quedarà sense missatge.
I fruitaran els arbres i la terra
serà tendra i feliç com una mare jove,
i pel teu flanc poderós
tota l'aigua perduda
retrobarà el seu curs,
i nosaltres la veu
i aquell gest que agermana.

EL FUGITIU

A tot arreu sóc nou vingut
i em paren cambra a les escales
o bé em malmeto la salut
dormint al ras i no tinc ales.
Sóc fugitiu de no sé on
i he perdut nord i vent i guia
de tant romandre fora món
amb mi mateix per companyia.
Ja no tinc res, només la veu
i un gest cansat de vell profeta;
municipals de tot arreu
sabien la meva malifeta
i pels carrers i pels terrats
dones obscures repeteixen
la lletania dels pecats
que no he comès, i em malfereixen
lladrucs de gossos a la nit
si dormo al ras o en una espluga.
Estic cansat de tant brogit;
ja ni la pell no m'aixopluga
i un vent de sal em nafra tot.
Si visc encara, és a remença
dels mots que he dit, i en cada mot
la maltempsada recomença.

Captaré engrunes de neguit
perquè el que tinc encara em sobra.
Si algú demana amb quin delit
m'ha arreplegat l'última prova,
digueu que he mort de fam i oblit
ran d'una porta que no s'obre.

EL POEMA

El poema és la nit
i un balancí al terrat,
i jo,
assajant de dir coses en veu baixa.

Si ara apaguessin els llums dels carrers,
i també els llums del pont
i els de les cases,
el poble esdevindria
paorosament gran,
tràgicament indefens.

El poema és la nit,
la nit del poble,
el poble dins la nit en una
meravellosa harmonia,

i jo al terrat,
segut al balancí,
dins el poble i la nit,
assajant de dir coses en veu baixa.

PER A TOTS NOSALTRES

Si nosaltres callem, qui parlarà?
Es cert que val ben poc la nostra veu.
Som gent de poca empenta,
massa frívols i tot perquè ens escoltin.
Tanmateix allò que resta
de més pur en nosaltres
val tant -ho sabem bé- com el neguit
de qualsevol hereu d'aquest insigne
llinatge de vençuts.

Cal que insistim
com qui pidola, si voleu, davant
de cent portes barrades.

COLORS

No fa més densa la llum
el teu cos que ara tinc
als braços, ni és llunyana
la tarda en els teus ulls
expectants i tan tendres.
S'atura el temps en cada
paraula, repetida
perquè esdevingui nova,
i és colpidorament
fàcil de creure si
puc tenir-te entre els braços.